

יפרוק המדבר נמצא ליד בקעות במזרח השומרון

יאיר וינר, חוג כלנית - yair.viner@gmail.com

הביא לדפוס, אבי שמידע

תמונת השער: יפרוק המדבר בפרי מכונף כנפיים, פברואר באר-שבע, צילם עוז גולן

התצפית: 23.2.2021

פרסום: 21.8.2022

תקציר: יפרוק המדבר *Anabasis articulate* הוא צמח של המדבר הקיצוני הגדל בכל מדבר סהרה וערב ועולה צפונה במדבר-יהודה עד אזור יריחו ונחל פרת. אוכלוסיה מבדדת של היתה ידועה מזה שנים למרגלות הר סרטבה. והנה גילה אחד מעמנו את יפרוק המדבר מצפון לנחל תרצה ליד הישוב בקעות בצפון מזרח השומרון. זהו האתר הצפוני ביותר בישראל הידוע לנו כיום.

=====

מימין: יפרוק המדבר, בן שיח אכול בג'בל חומצה ליד הישוב בקעות, צילם י.קדד ©, 23.2.2020. משמאל: יפרוק המדבר בפריחה, ממשית, חודש נובמבר, צילם איתן שפירא ©.

בתאריך 23.2.2022 ערכתי טיול באזור רכס חרובה ונחל תרצה. בעליה לאחד מההרים הצופים על עמק תרצה, תפס את עיני בן-שיח אכול בעל פרקים בגבעולים, אשר "נראה זר" לצומח הספר השולט במקום. הצמח היה אכול כמעט עד היסוד; בלטו ממנו מספר ענפים ירוקים בעלי זוגות חודים בקצות הגבעולים. גבעוליו השמנים דומים היו לאחד ממיני היפרוק או החמד. בברור נוסף הגדרתי את הצמח כיפרוק המדבר **Anabasis articulata (Forsk.) Moq.** האתר הצפוני ביותר בישראל בו הוא גדל. היפרוק גדל כאן על קרטון של תצורת מנוחה במדרון דרומי יובשני. האתר נמצא 12 ק"מ צפונית לרכס הסרטה בו היתה ידועה האוכלוסיה הצפונית ביותר של יפרוק המדבר עד כה. שם ראש ההר אשר במדרונותיו שוכן האתר הוא רס

בעבר סבר אבינועם דנין כי אוכלוסיות מדבר-יהודה של יפרוק המדבר שיכות למין יפרוק

נפרד, אותו הוא הגדיר כי **פרוק הערבות** (Danin A 2004), *Anabasis oropediorum* Maire , אך דעה זו לא נתקבלה בין הבוטנאים. מעניין כי התכונה הבולטת המבדילה את יפרוק המדבר מי.הערבות, אותה לימד אותנו אבינועם היתה שני זיזים בולטים בקצה הפרק העליון של הגבעול - תכונה זו רואים יפה בתמונה היחידה שצולמה מהאתר שהתגלה.

יפרוק המדבר בפריחה ובפרי, באר-שבע, חודש נובמבר, צילם עוז-גולן ©. כנפי הפרי, לעיתים בצבע הקש ולעיתים ורודות(תמונה שניה מימין) מתפתחות בצידי הפרי הבשל רק בחודש ינואר פברואר, בעוד הפריחה מתרחשת בסתיו בשנה הקודמת.

ספרות:

דנין א 1970 מונוגרפיה פיטוסוציולוגית - איקולוגית של הנגב הצפוני. חיבור לתואר דוקטור לפילוסופיה. המחלקה לבוטניקה, האוניברסיטה העברית ירושלים.

זהרי מ 1980 נופי הצומח של הארץ. עם עובד.

Danin A 2004 Distribution Atlas of Plants in the Flora Palaestina Area.
Israel Academy of Science and Humanities, Jerusalem, 520 pp

Zohary M. 1962 Plant Life in **Palestine**. Rienhold Press, New-York

Zohay, M. and N. **Feinbrun-Dothan** 1966. **Flora Palaestina**. Part 1.
Israel Academy of Sciences, Jerusalem

Zohary M. 1973, Geobotanical foundation of the **Middle-East**. Gustav-Fischer, Stuttgart

=====

**לציטוט: וינר י ושמידע א 2022 יפרוק המדבר נמצא ליד בקעות במזרח השומרון.
כתב עת "כלנית" 8.**

=====